

RAPPORT

Natuurtoets bruggen Noorderzijlvest Fase 1

In het kader van de Wnb en NNN

Klant: Waterschap Noorderzijlvest

Referentie: BG5349WATRP1909191032

Status: Finale versie/P01.01

Datum: 19 september 2019

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Chopinlaan 12
9722 KE GRONINGEN
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 53 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets bruggen Noorderzijvest Fase 1

Ondertitel: In het kader van de Wnb en NNN
Referentie: BG5349WATRP1909191032
Status: P01.01/Finale versie
Datum: 19 september 2019
Projectnaam: Bruggen Noorderzijvest
Projectnummer: BG5349
Auteur(s): Jerry Olthuis

Opgesteld door: Jerry Olthuis

Gecontroleerd door: Linda Wortel

Datum/Initialen: 10 september 2019/LHW

Goedgekeurd door: Sietze Bijker

Datum/Initialen: 19 september 2019/SB

Classificatie

Projectgerelateerd

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and ISO 45001:2018.

Inhoudsopgave

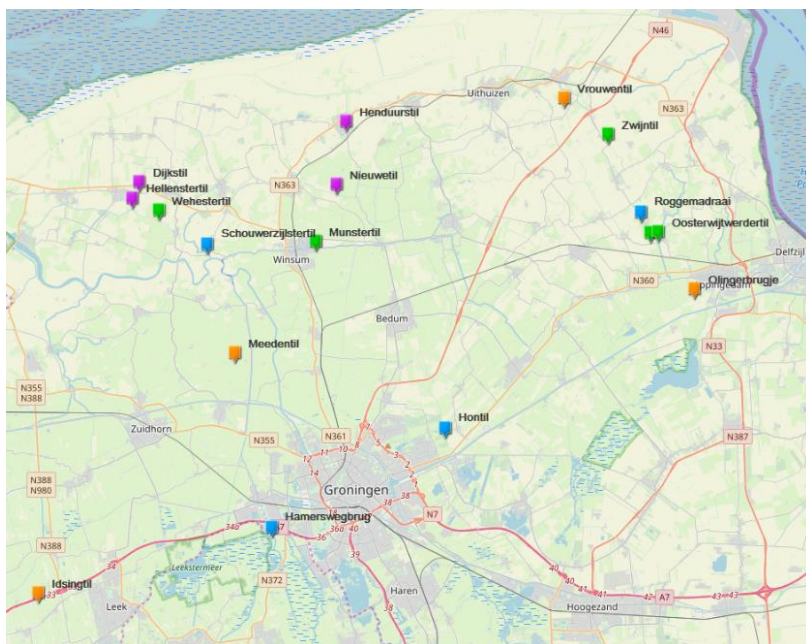
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelstelling	3
1.3	Leeswijzer	4
2	Relevant Juridisch kader	4
2.1	Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland	4
3	Beschrijving en plangebied en voorgenomen ingreep	5
3.1	Beschrijving plangebied	5
3.2	Beschrijving voorgenomen ingreep	6
4	Toetsing – Soortenbescherming	7
4.1	Werkwijze	7
4.2	Voorkomen soorten	7
4.2.1	Samenvatting (mogelijk) aanwezige beschermde soorten	11
4.3	Effectbeoordeling	12
4.3.1	Effecten aanlegfase	12
4.3.2	Effecten gebruiksfase	13
4.4	Conclusies en aanbeveling soortbescherming	14
4.4.1	Samenvatting toetsing beschermde soorten	15
5	Toetsing – Natura 2000-gebieden	16
5.1	Werkwijze	16
5.2	Aanwezige Natura 2000-gebieden	16
5.3	Effectbeoordeling Natura 2000-gebieden	16
6	Toetsing – Natuurnetwerk Nederland	17
6.1	Werkwijze	17
6.2	Aanwezigheid NNN en beheertypen	17
6.3	Effectbeoordeling Natuurnetwerk Nederland	17
7	Conclusie en aanbevelingen	18
7.1	Soortbescherming	18
7.2	Gebiedsbescherming	18
7.3	Natuurnetwerk Nederland	18
7.4	Advies mitigerende maatregelen	19

8	Bibliografie	20
	Bijlage I – Juridisch kader	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het waterschap Noorderzijlvest heeft een vervangingsopgave voor een 17-tal bruggen. Van deze 17 bruggen dient nog te worden bepaald of vervanging daadwerkelijk nodig is, andere opties zijn: laten vervallen (in dat geval alleen sloop), omvormen (bijv. naar een duiker) of versterking/renovatie. In Figuur 1-1-1 zijn de locaties van de 17 bruggen weergegeven waarbij de bruggen in 4 clusters (fases) worden vervangen. In deze natuurtoets wordt ingegaan op de eerste vijf bruggen (Fase 1), groen weergegeven op de kaart.

Figuur 1-1: locaties van de 17 bruggen (bron: iReport RHDHV).

Het uitvoeren van de vervangingsopgave van de bruggen wordt gezien als ruimtelijke ontwikkeling. Voor de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen is het verplicht om de ingreep te toetsen aan de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) en het Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN). Hierbij is het noodzakelijk om de mogelijke effecten op beschermde soorten en natuurgebieden in beeld te brengen en eventuele mitigerende maatregelen te treffen of een ontheffing/vergunning aan te vragen. Royal HaskoningDHV (RHDHV) is gevraagd om de ruimtelijke ontwikkeling te toetsen aan de Wnb en NNN.

1.2 Doelstelling

Het doel van deze rapportage is om de geplande ruimtelijke ontwikkeling te toetsen aan de soorten- en gebiedsbescherming uit de Wnb. Daarnaast worden de activiteiten getoetst aan het beleidskader van het NNN.

De toetsing bestaat uit onderstaande punten:

- Het vaststellen van het eventuele voorkomen van beschermde soorten in de werkgebieden;
- Beoordelen of het voorgenomen project leidt tot verbodsovertredingen van de Wnb t.a.v. de soortenbescherming;
- Het analyseren van eventuele effecten op Natura 2000-gebieden en NNN;
- Het bepalen van de noodzaak tot aanvullend onderzoek en het doen van aanbevelingen over de te doorlopen procedures en vervolgstappen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het relevante juridisch kader behandeld. Hoofdstuk 3 behandelt het werkgebied van de bruggen en de voorgenomen ingreep. Een beschrijving van de aangetroffen beschermde soorten en de verwachte effecten op deze soorten is opgenomen in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 geeft een beschrijving van beschermde Natura 2000- gebieden en een beoordeling van de effecten die worden verwacht op deze gebieden. In hoofdstuk 6 is de beschrijving van het NNN-gebied rondom de vijf bruggen opgenomen en geeft de beoordeling weer van de effecten die worden verwacht op deze gebieden. De eindconclusies van deze toetsing en consequenties van de ingreep in het kader van de Wnb zijn terug te vinden in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 8 zijn de referenties weergegeven.

2 Relevant Juridisch kader

2.1 Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden en heeft drie natuurwetten samengevoegd (Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet). Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit.

De provincies zijn het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. De minister van LNV is alleen in specifieke gevallen bevoegd gezag (art 1.3 lid 5). Voor de afstemming ten aanzien van de toetsing aan het NNN is de provincie tevens bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (art 1.11) een drietal hoofdstukken welke relevant zijn voor dit project. De relevante hoofdstukken van de Wnb worden in de volgende paragrafen toegelicht. Verder wordt er een korte toelichting gegeven op de toetsing aan het Nationaal Natuurnetwerk (NNN).

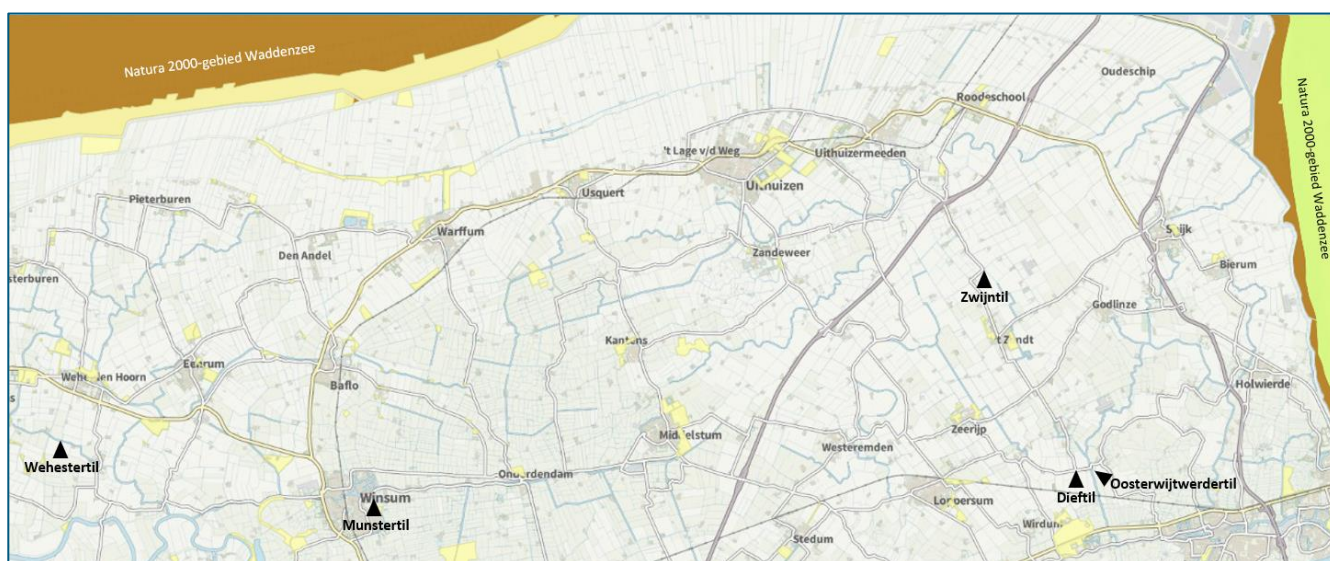
In Bijlage I wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- 1) Soortenbescherming
- 2) Bescherming van natuurgebieden
- 3) Natuurnetwerk Nederland

3 Beschrijving en plangebied en voorgenomen ingreep

3.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied betreft een vijftal bruggen in de provincie Groningen, gelegen tussen Leens en Oosterwijdwerd. De bruggen liggen voornamelijk in agrarisch gebied en nabij dorpen. De watergangen onder de bruggen door hebben een breedte van 4 á 6 meter met door voornamelijk riet begroeide oevers en (meestal) een houten beschoeiing. Op enkele oevers zijn individuele bomen aanwezig. De ingreep heeft een bandbreedte van 10 meter aan weerszijden van de brug. Het Natura 2000-gebied Waddenzee ligt op minimaal 6,5 kilometer afstand van de dichtstbijzijnde brug. In Figuur 3-1 is de ligging van de vijf bruggen weergegeven. Een impressie van de vijf bruggen is in Figuur 3-2 weergegeven.

Figuur 3-1: Overzicht locaties bruggen, Natura 2000-gebieden en NNN (geel) (NDFE-Ecogrid, 2019).

Figuur 3-2: Impressie van de vijf bruggen. Linksboven: Munstertil. Rechtsboven: Wehesterbrug. Middenlinks: Zwijntil. Middenrechts: Dieftil. Onder: Oosterwijdertil.

3.2 Beschrijving voorgenomen ingreep

De vijf bruggen worden vervangen. Bij deze vervanging worden de volgende werkzaamheden verricht:

- Slopen oude brug inclusief ontgraving;
- Zonodig baggeren voor nieuwe brug;
- Aanbrengen palen en damwanden door middel van trillen of drukken;
- Aanbrengen oplegbalk en deksloven;
- Aanbrengen nieuw brugdek en leuning;
- Aanbrengen asfaltverharding op brugdek.

Er kan ervan worden uitgegaan dat voor de werkzaamheden groot materieel wordt ingezet zoals vrachtwagens en kranen.

4 Toetsing – Soortenbescherming

4.1 Werkwijze

Inventarisatie van beschermde soorten

Er zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de NDFF voor het werkgebied en de nabije omgeving van de vijf bruggen van de afgelopen 10 jaar.

Het veldwerk is uitgevoerd door Jerry Olthuis, ecooloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Het veldbezoek is uitgevoerd op 4 september 2019 en was gericht op een habitatgeschiktheidsanalyse voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Het veldbezoek betrof geen soortgerichte inventarisatie. Het was een bewolkte tot zonnige dag bij een temperatuur van 19°C.

Vaststelling van mogelijke effecten op beschermde soorten

Om vast te stellen of de ontwikkeling in het gebied effect heeft en op beschermde flora en fauna, is een beknopte analyse gemaakt van het project in relatie tot de habitat/ biotoop- eisen van de beschermde soorten uit het gebied. Er wordt bepaald of de geplande ingreep in het plangebied doorgang kunnen vinden in het licht van de Wnb ten aanzien van beschermde soorten. Hierbij wordt rekening gehouden met de onder de Wnb vastgestelde criteria. Daarnaast zijn voorstellen gedaan om eventuele effecten te mitigeren die anders zouden kunnen leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen.

4.2 Voorkomen soorten

Vaatplanten

De oevers van de watergangen onder de bruggen zijn voornamelijk dichtbegroeid met riet. Watervegetatie is niet of nauwelijks aanwezig. In de watergang binnen het werkgebied van de brug Munstertil is echter wel watervegetatie aanwezig, waaronder pluksgewijs krabbenscheer. In het werkgebied van de brug Zwijntil staan een enkele meidoorn en wilde lijsterbes op de oever en aan oostkant van de brug Oosterwijtwertil staan enkele esdoorns.

De geraadpleegde verspreidingsgegevens wijzen niet op het voorkomen van beschermde plantensoorten. Planten die onder de Wnb beschermd zijn komen voor op extensief beheerde en bemeste akkers en kalkrijke standplaatsen. Daarnaast komen ze voor op zeer schrale en zwak zure standplaatsen. Dergelijke omstandigheden zijn niet aanwezig in het werkgebied van de vijf bruggen. Zodoende kan redelijkerwijs worden uitgesloten dat er beschermde plantensoorten voorkomen binnen het werkgebied van de vijf bruggen.

Conclusie

Er komen geen beschermde plantensoorten voor binnen het werkgebied van de vijf bruggen.

Grondgebonden zoogdieren

Beschermingsregime andere soorten met vrijstelling

Op basis van verspreidingsgegevens en het aantreffen van geschikt habitat voor de egel, vos, ree, haas, aardmuis, dwergmuis, rosse woelmuis, konijn, veldmuis, wezel, bunzing en hermelijn kunnen deze soorten voorkomen in de nabije omgeving van de vijf bruggen. Voor deze algemene soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van de 'Verordening natuurbescherming provincie Groningen'. Voor deze soorten is de algemene zorgplicht van toepassing. Dit betekent dat de werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nagelaten worden of maatregelen genomen worden om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen.

Beschermingsregime andere soorten **zonder** vrijstelling

In de nabije omgeving van een van de vijf bruggen zijn waarnemingen bekend van de **steenmarter** (nabij Oosterwijterdertil). Voor deze soort geldt géén vrijstelling op basis van de 'Verordening natuurbescherming provincie Groningen'.

Steenmarter

De steenmarter komt voor in nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in de grote steden (de steenmarter is een 'cultuurvolger'). Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige boerenerven met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang als foerageergebied. (Zoogdiervereniging, 2019a)

Nabij de brug Oosterwijterdertil is een waarneming bekend van de steenmarter in het dorpje Oosterwijterdertil. Binnen dit dorp zijn verschillende boerenerven en -schuren aanwezig, welke mogelijk geschikt zijn als vaste rust- en voortplantingsplaatsen. Geen van deze boerenerven ligt echter in de directe omgeving van de brug. Het werkgebied zelf bevat zelf geen geschikte vaste rust- of voortplantingsplaatsen van de steenmarter en het voorkomen hiervan kan dan ook worden uitgesloten. Wel kan de steenmarter tijdelijk migrerend/foeragerend binnen het werkgebied voorkomen.

Beschermingsregime habitatrictlijnsoorten

In de nabije omgeving van drie van de vijf bruggen zijn waarnemingen bekend van de **waterspitsmuis** (nabij Munstertil, Dieftil en Oosterwijterdertil). Deze soort is strikt beschermd onder de Wnb.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snelstromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooi op te eten. (Zoogdiervereniging, 2019b)

In de directe omgeving van de bruggen Munstertil, Dieftil en Oosterwijterdertil zijn waarnemingen bekend van de waterspitsmuis. In de watergang binnen het werkgebied van de brug Munstertil is watervegetatie aanwezig en de oevers zijn ruig begroeid met riet, deze bieden dan ook voldoende schuilmogelijkheden voor de waterspitsmuis, zie Figuur 4-1.

Figuur 4-1: Ruig begroeide oevers met voornamelijk riet binnen het werkgebied van de brug Munstertil. Deze ruige begroeiing biedt voldoende schuilmogelijkheden voor de waterspitsmuis. (Foto RHDHV)

Het voorkomen van allesomvattend leefgebied van de waterspitsmuis, in de vorm van rust- en voortplantingsplaatsen en foerageergebied, binnen het werkgebied van de brug Munstertil (10 meter aan weerszijden van de brug) kan niet worden uitgesloten.

De oevers binnen het werkgebied van de bruggen Dieftil en Oosterwijtwerdertil zijn beschoeid en zijn daarom ongeschikt als leefgebied van de waterspitsmuis. Het voorkomen van de waterspitsmuis kan hier worden uitgesloten.

Conclusie

Binnen het werkgebied van de brug Oosterwijtwerdertil kan de steenmarter foeragerend/migrerend voorkomen. Binnen het werkgebied van de brug Munstertil is mogelijk allesomvattend leefgebied van de waterspitsmuis aanwezig.

Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (beschermingsregime Habitatrictlijnsoorten uit de Wnb) worden verwacht in het plangebied, omdat deze soorten in de wijde omgeving voorkomen en de watergangen geschikt zijn als foerageergebied.

De watergangen binnen het werkgebied van de bruggen zijn geschikt als vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen. Onder de brug Munstertil zijn ruimtes tussen golfplaten waargenomen, zie Figuur 4-2. Hier kunnen mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen. In de andere bruggen ontbreken deze ruimtes, deze waren allemaal egaal bekleed met beton. De enkele bomen op de oevers binnen het werkgebied van de brug Zwijntil en Oosterwijtwerdertil zijn geïnspecteerd op holtes, deze zijn niet waargenomen.

Figuur 4-2: Ruimtes tussen golfplaat onder de brug Munstertil welke mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (foto RHDHV).

Conclusie

In het werkgebied van alle bruggen komen vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen voor. Onder de brug Munstertil komen mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen voor.

Broedvogels

In de oevers binnen het plangebied kunnen vogels broeden, zoals wilde eend, rietzanger en meerkoet. De enkele bomen op de oevers binnen het plangebied van de Zwijntil en Oosterwijtwerdertil zijn geschikt als broedplaats voor algemeen voorkomende broedvogels. Jaarrond beschermde nesten zijn tijdens het

veldbezoek niet waargenomen. Ook zijn de bruggen geschikt als nestplaats voor boerenzwaluw. Onder de brug Wehesterbrug is een nest van een boerenzwaluw waargenomen, zie Figuur 4-3. De ruimtes onder de brug Munsteril zijn mogelijk ook geschikt als broedplaats voor onder andere witte kwikstaart.

Figuur 4-3: Nest van boerenzwaluw onder de brug Wehesterbrug (foto RHDHV).

Conclusie

In het werkgebied van de vijf bruggen komen meerdere soorten broedvogels voor. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig binnen de werkgebieden.

Amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens komen in en in de nabijheid van het werkgebied van de bruggen verschillende amfibieën voor. Het gaat hierbij om: Gewone pad, kleine watersalamander, bruine kikker en bastaard kikker. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen op basis van de 'Verordening Natuurbescherming Provincie Groningen'. Voor de soorten die onder deze verordening vallen is de algemene zorgplicht van toepassing. Dit betekent dat de werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nagelaten worden of maatregelen genomen worden om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen. Binnen en in de nabijheid van het werkgebied van de bruggen komen op basis van verspreidingsgegevens geen beschermde amfibieën voor.

Conclusie

Er komen geen beschermde amfibieën voor in het werkgebied van de bruggen.

Reptielen

De NDFF bevat geen waarnemingen van beschermde reptielen binnen het plangebied. In het werkgebied van de bruggen ontbreken ruige bermen en heidevelden, waardoor de aanwezigheid van de meeste

soorten reptielen kan worden uitgesloten. De verspreiding van reptielen in Nederland reikt niet tot het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen waargenomen.

Conclusie

Er komen geen (beschermde) reptielen voor in het werkgebied van de bruggen.

Vissen

De NDFF bevat geen waarnemingen van beschermde vissoorten binnen het plangebied. De verspreiding van de beschermde vissen in Nederland reikt niet tot het plangebied.

Conclusie

Er komen geen beschermde vissen voor in het werkgebied van de bruggen.

Ongewervelden

De NDFF bevat geen waarnemingen van beschermde ongewervelden binnen het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde ongewervelden waargenomen.

Conclusie

Er komen geen beschermde ongewervelden voor in het werkgebied van de bruggen.

4.2.1 Samenvatting (mogelijk) aanwezige beschermde soorten

Tabel 4-1: (Mogelijk) aanwezige beschermde soorten binnen het werkgebied van de bruggen.

Soortgroep	Soortnaam	Functie leefomgeving	Beschermingsregime Wnb
Vaatplanten	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren	Waterspitsmuis en steenmarter.	Brug Munstertil: allesomvattend leefgebied waterspitsmuis. Brug Oosterwijtwerdertil: foerageergebied steenmarter.	Habitatrichtlijnsoorten art. 3.5 Wnb.
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.	Alle bruggen: vliegroute en foerageergebied. Brug Munstertil: vliegroute, foerageergebied en (mogelijke) rust- en verblijfplaatsen.	Habitatrichtlijnsoorten art. 3.5 Wnb
Amfibieën	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reptielen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Broedvogels (zonder jaarrond beschermde nesten)	Onder andere: Boerenwaluw, meerkoet, wilde eend en rietzanger.	Alle bruggen: verondersteld broedterritorium en leefgebied	Vogelrichtlijnsoorten art. 3.1 Wnb
Ongewervelden	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

4.3 Effectbeoordeling

In deze paragraaf wordt beoordeeld welke effecten de geplande ingreep en de gebruiksfase hebben op de aanwezige natuurwaarden (paragraaf 4.2). De geplande werkzaamheden brengen tijdelijke en permanente effecten met zich mee. Tijdelijke effecten (aanlegfase) zijn bijvoorbeeld de toename van extra mensen en machines tijdens de werkzaamheden waardoor optische verstoring, mechanische verstoring en geluidsverstoring kan optreden. Een permanent effect (gebruiksfase) is bijvoorbeeld verlies van verblijfplaatsen van vleermuizen.

4.3.1 Effecten aanlegfase

Grondgebonden zoogdieren

Foerageergebied steenmarter

Binnen het werkgebied van de brug Oosterwijtwerdertil kan de steenmarter foeragerend voorkomen. Steenmarters zijn zeer mobiel en goed in staat om tijdens de uitvoer van de werkzaamheden tijdelijk uit te wijken naar alternatief leefgebied in de omgeving. Een overtreding van de Wnb kan op voorhand worden uitgesloten.

Allesomvattend leefgebied waterspitsmuis

Binnen de ruig begroeide oevers in het werkgebied van de brug Munstertil kunnen foeragerende waterspitsmuizen voorkomen, ook zijn er mogelijk rust- en voortplantingsplaatsen aanwezig van deze soort. Tijdens de aanlegfase worden door de werkzaamheden op de ruig begroeide oevers binnen het werkgebied mogelijk rust- en verblijfplaatsen van de waterspitsmuis beschadigd/vernield en worden mogelijk waterspitsmuizen gedood. Ook worden door geluid en aanwezigheid van mens en materieel in het plangebied mogelijk waterspitsmuizen verstoord. Een overtreding van de Wnb kan op voorhand niet worden uitgesloten.

Vleermuizen

Vliegroutes en foerageergebied van algemene vleermuissoorten

Binnen het werkgebied van alle bruggen komen vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen voor. Omdat de werkzaamheden overdag worden uitgevoerd treden er geen effecten op foeragerende vleermuizen in het plangebied op. Vleermuizen zijn voornamelijk gevoelig voor licht, maar in mindere mate voor geluid. Een overtreding van de Wnb kan worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen van algemene vleermuissoorten

Onder de brug Munstertil kunnen mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen. Tijdens de werkzaamheden kunnen deze verblijfplaatsen vernield/beschadigd worden en vleermuizen worden verstoord. Een overtreding van de Wnb kan op voorhand niet worden uitgesloten.

Broedvogels

Tijdens de werkzaamheden kunnen nesten worden vernield/beschadigd en broedvogels worden verstoord door de aanwezigheid van mens en materieel in het werkgebied van de bruggen, waardoor een overtreding van de Wnb niet is uittesluiten. Vooralsnog is geen sprake van bomenkap waarin jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn. Verstoring van broedvogels moet voorkomen worden door te werken buiten het broedseizoen dat globaal loopt vanaf begin maart tot half augustus. Als er toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden zijn er een aantal voorzorgsmaatregelen nodig, zoals het voorafgaand aan de werkzaamheden kort maaien van de vegetatie op de oevers. Een ecoloog ter plaatse moet beoordelen welke maatregelen genomen moeten worden om bepaalde werkzaamheden ook tijdens het broedseizoen uit te kunnen voeren. Dit moet beschreven worden in een ecologisch werkprotocol.

4.3.2 Effecten gebruiksfase

Grondgebonden zoogdieren

Foerageergebied steenmarter

Binnen het werkgebied van de brug Oosterwijtwerdteril kan de steenmarter foeragerend voorkomen. De gebruiksfase heeft geen negatieve effecten op de steenmarter en een overtreding van de Wnb kan worden uitgesloten.

Allesomvattend leefgebied waterspitsmuis

Binnen de ruig begroeide oevers in het werkgebied van de brug Munstertil kunnen foeragerende waterspitsmuizen voorkomen, ook zijn er mogelijk rust- en voortplantingsplaatsen aanwezig van deze soort. De oevers binnen het werkgebied blijven gehandhaafd en de ruige begroeiing zal zich na verloop van tijd weer ontwikkelen, welke dan weer geschikt zijn voor de waterspitsmuis. Negatieve effecten op de waterspitsmuis worden niet verwacht, een overtreding van de Wnb kan worden uitgesloten.

Vleermuizen

Er worden geen vliegroutes onderbroken omdat er geen grote delen van watergangen worden gedempt. Onder de brug Munstertil zijn mogelijk vleermuisverblijfplaatsen aanwezig. Wanneer de brug Munstertil vervangen wordt gaan deze vleermuisverblijfplaatsen verloren, dit is in overtreding van de Wnb. Een overtreding van de Wnb kan op voorhand niet worden uitgesloten.

Broedvogels

De oevers binnen het werkgebied blijven gehandhaafd en zullen na verloop van tijd weer geschikt zijn voor broedvogels. Ook kunnen door de sloop van bruggen mogelijke broedplaatsen van boerenwaluw verloren gaan, er zijn echter voldoende broedplaatsen beschikbaar in de omgeving. Een overtreding van de Wnb kan worden uitgesloten.

4.4 Conclusies en aanbeveling soortbescherming

Op basis van de voorgaande paragrafen zijn de onderstaande conclusies te trekken:

- **Steenmarter:** Voor de steenmarter bevindt zich geschikt foerageergebied binnen het werkgebied van de Oosterwijdwerdteril. Steenmarters zijn zeer mobiel en goed in staat om tijdens de uitvoer van de werkzaamheden tijdelijk uit te wijken naar alternatief leefgebied in de omgeving. Een overtreding van de Wnb is uitgesloten.
- **Waterspitsmuis:** In de oevers binnen het werkgebied van de brug Munstertil zijn mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig van de waterspitsmuis. Tijdens de aanlegfase worden door de werkzaamheden op de ruig begroeide oevers binnen het werkgebied mogelijk rust- en verblijfplaatsen van de waterspitsmuis beschadigd/vernield en waterspitsmuizen worden gedood. Ook worden door geluid en aanwezigheid van mens en materieel in het plangebied mogelijk waterspitsmuizen verstoord. Een overtreding van de Wnb kan niet worden uitgesloten.
- **Vleermuizen:** In het werkgebied van alle bruggen zijn mogelijk vliegroutes en foerageergebied aanwezig van algemene maar beschermde vleermuissoorten. Onder de brug Munstertil zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Tijdens de werkzaamheden kunnen de mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen onder de brug Munstertil vernield/beschadigd worden en vleermuizen worden verstoord. Wanneer de brug gesloopt wordt gaan er mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Een overtreding van de Wnb kan niet worden uitgesloten.
- **Broedvogels:** Het werkgebied van alle bruggen is geschikt voor algemene broedvogels. Tijdens de werkzaamheden kunnen nesten worden vernield/beschadigd en broedvogels worden verstoord door de aanwezigheid van mens en materieel. Een overtreding van de Wnb kan niet worden uitgesloten. Om een overtreding van de Wnb te voorkomen moet buiten het broedseizoen of volgens een ecologisch werkprotocol worden gewerkt.
- Effecten op overige soorten worden uitgesloten op basis van habitatgeschiktheid of verspreidingsgegevens.

Aanbeveling

- Voor het aantonen van de aanwezigheid van waterspitsmuis binnen het werkgebied van de brug Munstertil moet voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullend (e)DNA- onderzoek worden uitgevoerd.
- Om aan te tonen of er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn onder de brug Munstertil moet voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullend onderzoek worden uitgevoerd, waarbij de mogelijk geschikte ruimtes worden geïnspecteerd met een endoscoop.
- Wanneer de aanwezigheid van de waterspitsmuis en verblijfplaatsen van vleermuizen wordt aangetoond moet voor deze soorten een ontheffing worden aangevraagd en moet volgens een ecologisch werkprotocol worden gewerkt worden.
- De werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen of met een ecologisch werkprotocol worden uitgevoerd. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd of volgens een ecologisch werkprotocol is van een overtreding van de Wnb met betrekking tot broedvogels geen sprake.

4.4.1 Samenvatting toetsing beschermde soorten

Tabel 4-2: Samenvatting effectbeoordeling soorten.

Soort(en)	(Mogelijke) effecten aanlegfase	Effecten gebruiksfase	Aanvullend onderzoek	Ontheffing Wnb
Steenmarter	Brug Oosterwijterdertil: verstoring foerageergebied, tijdelijk ontvluchten werkgebied.	Geen	Nee	Nee
Vleermuizen	Brug Munstertil: vernielen/beschadigen verblijfplaatsen en verstoring.	Brug Munstertil: verlies van verblijfplaatsen.	Ja	Moet blijken uit aanvullend onderzoek.
Waterspitsmuis	Brug munstertil: vernielen/beschadigen rust- en voortplantingsplaatsen, verstoring en doden individuen.	Geen	Ja	Moet blijken uit aanvullend onderzoek.
Broedvogels	Geen (indien buiten broedseizoen wordt gewerkt of volgens ecologisch werkprotocol)	Geen	Nee	Nee (indien buiten broedseizoen wordt gewerkt of onder ecologisch werkprotocol)

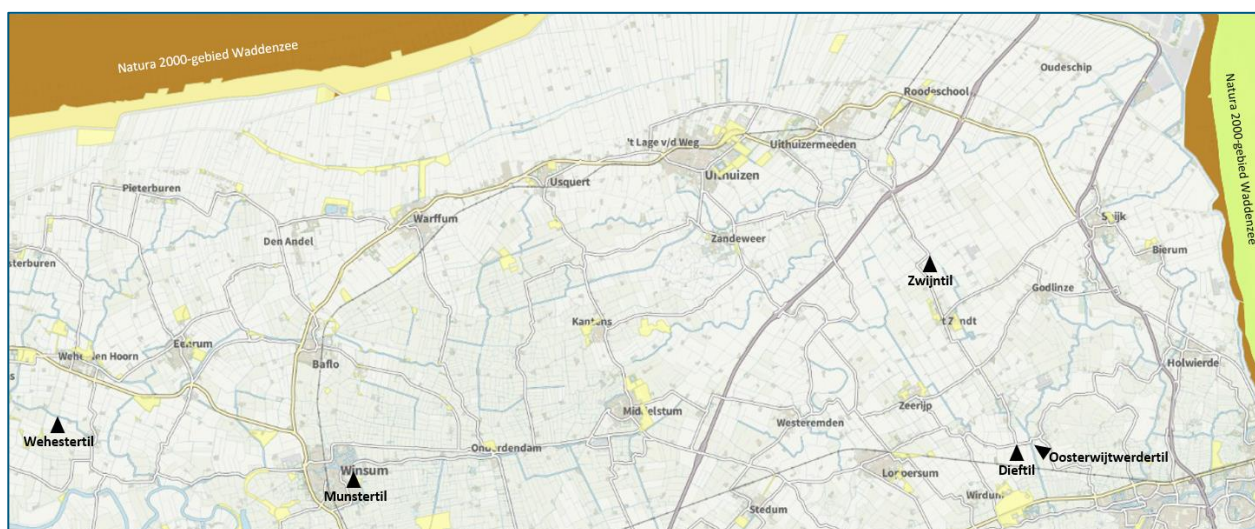
5 Toetsing – Natura 2000-gebieden

5.1 Werkwijze

Aan de hand van een bureaustudie wordt geïnventariseerd welke effecten mogelijk kunnen optreden op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Hiervoor is getoetst wat de effecten zijn van de werkzaamheden op de natuurwaarden.

5.2 Aanwezige Natura 2000-gebieden

Het Natura 2000-gebied Waddenzee ligt op minimaal 6,5 kilometer afstand van de dichtstbijzijnde brug. De ligging van deze gebieden is weergegeven in Figuur 5-1.

Figuur 5-1: Overzicht locaties bruggen, Natura 2000-gebieden en NNN (geel) (NDFF-Ecogrid, 2019).

5.3 Effectbeoordeling Natura 2000-gebieden

Omdat de werkzaamheden buiten Natura 2000-gebieden plaatsvinden, zal geen sprake zijn van negatieve effecten door ruimtebeslag of versnippering. Negatieve effecten als gevolg van verzoeting, verzilting, verontreiniging, verdroging, vernatting of verstoring van de waterhuishouding zijn niet aan de orde omdat het waterbeheer niet wordt aangepast. Negatieve effecten als gevolg van trillingen, licht, geluid en optische verstoring zijn gezien de afstand tot Natura 2000-gebieden evenmin aan de orde.

Gezien de tijdelijke aard van de werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht door depositie van stikstof. Negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Conclusie

Negatieve effecten Natura 2000-gebied Waddenzee zijn op voorhand uit te sluiten.

6 Toetsing – Natuurnetwerk Nederland

6.1 Werkwijze

Aan de hand van een bureaustudie wordt geïnventariseerd welke effecten mogelijk kunnen optreden ter hoogte van beschermde natuurgebieden in het kader van NNN. Hiervoor is getoetst wat de effecten zijn van de werkzaamheden op wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN.

6.2 Aanwezigheid NNN en beheertypen

Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op 200 meter van de brug Munstertil, de andere bruggen liggen op minimaal 600 meter afstand van NNN-gebied. Voor de verdere ligging van de NNN-gebieden ten opzichte van de bruggen zie Figuur 6-1.

Figuur 6-1: Ligging NNN-gebied nabij brug Munstertil (NDFE-Ecogrid, 2019).

6.3 Effectbeoordeling Natuurnetwerk Nederland

Voor de NNN zijn de wezenlijke waarden en kenmerken van belang. De beoogde werkzaamheden hebben geen effecten tot gevolg op de zogenaamde wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN omdat de huidige bestemming van het NNN-gebied niet verandert en er buiten de NNN-gebieden wordt gewerkt. Significante negatieve effecten op het NNN zijn uitgesloten.

Conclusie

Significant negatieve effecten op de omliggende NNN-gebieden zijn op voorhand uit te sluiten.

7 Conclusie en aanbevelingen

7.1 Soortbescherming

In het plangebied komen verschillende beschermde soorten voor, waaronder steenmarter en waterspitsmuis. Ook komen in het werkgebied van de bruggen diverse vleermuissoorten en broedvogels voor.

In de oevers binnen het werkgebied van de brug Munstertil zijn mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig van de waterspitsmuis. Voor de steenmarter bevindt zich geschikt foerageergebied binnen het werkgebied van de Oosterwijdterdtil. Ook is het werkgebied van alle bruggen geschikt voor algemene broedvogels en zijn er in het werkgebied van alle bruggen mogelijk vliegroutes en foerageergebied aanwezig van algemene vleermuissoorten. Onder de brug Munstertil zijn mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig.

Aanbeveling

- Voor het aantonen van de aanwezigheid van waterspitsmuis binnen het werkgebied van de brug Munstertil moet voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullend (e)DNA- onderzoek worden uitgevoerd.
- Om aan te tonen of er verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn onder de brug Munstertil moet voorafgaand aan de werkzaamheden aanvullend onderzoek worden uitgevoerd, waarbij de mogelijk geschikte ruimtes worden geïnspecteerd met een endoscoop.
- Wanneer de aanwezigheid van de waterspitsmuis en verblijfplaatsen van vleermuizen wordt aangetoond moet voor deze soorten een ontheffing worden aangevraagd en moet volgens een ecologisch werkprotocol gewerkt worden.
- De werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen of met een ecologisch werkprotocol worden uitgevoerd. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd of volgens een ecologisch werkprotocol is van een overtreding van de Wnb met betrekking tot broedvogels geen sprake.

7.2 Gebiedsbescherming

Significant negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Waddenzee zijn op voorhand uit te sluiten.

7.3 Natuurnetwerk Nederland

De beoogde maatregelen hebben geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken van het NNN.

7.4 Advies mitigerende maatregelen

Er moet een ecologisch werkprotocol opgesteld worden waarin voorwaarden worden opgenomen. Uit het aanvullend onderzoek moet blijken of er een ontheffing aangevraagd dient te worden ten aanzien van vleermuizen en de waterspitsmuis. Wanneer dit het geval is moeten er specifieke voorwaarden voor deze soorten worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol. Verder wordt ingegaan op de zorgplicht en hoe en wanneer er gewerkt dient te worden, zoals buiten het broedseizoen of onder ecologische begeleiding i.v.m. broedvogels. Onderstaand worden een aantal maatregelen genoemd:

Broedvogels

- Werkzaamheden buiten het broedseizoen, welke globaal loopt van maart tot en met juli, uitvoeren.
- Indien ook in het broedseizoen wordt gewerkt, moeten de onderstaande mitigerende maatregelen worden genomen:
 - Voorafgaand aan het broedseizoen moet de vegetatie op de oevers binnen het werkgebied kort worden gemaaid en gehouden. Ook moeten geschikte broedplaatsen (randen en richels) onder de bruggen voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt voor zwaluwen, bijvoorbeeld doormiddel van het plaatsen van gaas. Hiermee wordt het plangebied onaantrekkelijker voor broedvogels;
 - Voorafgaand aan de werkzaamheden moet het zwaluwnest onder de brug Wehesterbrug verwijderd worden. Boerenzwaluwen keren meestal elk jaar terug naar dezelfde broedplaats. Deze broedplaatsen verdwijnen na de sloop van bruggen. Alhoewel de staat van instandhouding van de boerenzwaluw als ‘gunstig’ wordt beschouwd en de nesten van de soort niet jaarrond-beschermd zijn, is het wel wenselijk dat er alternatieve broedlocaties terugkomen voor de boerenzwaluw onder de bruggen. Dit kan door het laten terugkomen van geschikte randen en richels in het ontwerp of door het plaatsen van geschikte kunstnesten onder de brug (bijvoorbeeld van Vivara Pro: <http://www.vivarapro.nl/KN-BZ-02-Kunstnest-Boerenzwaluw>)
 - Het plangebied wordt voorafgaand aan de werkzaamheden door een ecooloog gecheckt op de aanwezigheid van broedvogels. Indien deze alsnog aanwezig zijn moet de werkwijze op aangeven van de ecooloog mogelijk worden aangepast.
 - De werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen te laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit te laten doorgaan gedurende het broedseizoen kan worden. Het grote voordeel van deze methode is, dat de verstoringafstand “automatisch” wordt bepaald. Vogels zullen uit eigen beweging een nestplaats kiezen buiten hun specifieke verstoringafstand. Nadeel is dat de constante intensiteit (zowel in tijd als in ruimte) lastig te realiseren is.
- Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken zijn niet “waterdicht”. Het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om maatregelen te treffen en het terrein kort voor aanvang van de werkzaamheden te laten inspecteren op aanwezigheid van broedende vogels.

Vleermuizen

- De werkzaamheden worden in de actieve periode (november tot april) alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Vleermuizen zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht.

Zorgplicht

- De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht. Indien ook in de schemering en het donker wordt gewerkt moet gebruik worden gemaakt van (amberkleurig) licht dat zoveel mogelijk naar beneden is gericht.
- Vluchtwegen voor kleine zoogdieren dienen tijdens het werk beschikbaar te zijn.
- De aannemer maakt enkel gebruik van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten voorkomen.
- Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen, dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een erkend ecooloog.

8 Bibliografie

Zoogdiervereniging. (2019a). *Startpagina Steenmarter*. Opgeroepen op 9 5, 2019, van Website van Zoogdiervereniging: <https://www.zoogdiervereniging.nl/de-steenmarter-martes-foina>

Zoogdiervereniging. (2019b). *Startpagina Waterspitsmuis*. Opgeroepen op 9 5, 2019, van Website van Zoogdiervereniging: <https://www.zoogdiervereniging.nl/de-waterspitsmuis-neomys-fodiens>

Bijlage I – Juridisch kader

A1.1 Soortbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming behandelt de bescherming van soorten. In dit hoofdstuk staat onder meer aangegeven hoe vrijstelling kan worden verkregen voor ruimtelijke ingrepen. In de wet zijn 160 soorten opgenomen die beschermd zijn in het kader van de Wnb.

Er wordt onderscheid gemaakt in internationaal beschermde soorten (Vogelrichtlijn art 3.1 en habitatrichtlijn in art 3.5) en nationaal beschermde soorten, ook wel overige soorten genoemd (art 3.10).

Voor internationaal beschermde soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Deze soorten vallen onder het strengste beschermingsregime, zie ook tabel A-1 (eerste 2 kolommen).

Nationaal beschermde soorten genieten een minder strenge bescherming. Dit uit zich bijvoorbeeld in het feit dat voorwaardelijke opzettelijke verstoring van nationaal beschermde soorten niet meer verboden is. Voor nationaal beschermde soorten - ook wel: andere soorten - gelden de verbodsbepalingen op grond van art. 3.10 van de Wnb zoals vermeld in tabel A-1 (laatste kolom).

Onder de Wet natuurbescherming geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, tenzij een provincie door middel van een zogenoemde provinciale vrijstelling deze soorten vrijstelt van deze ontheffingsplicht. Deze vrijstelling kan alleen gelden voor soorten uit artikel 3.10 (nationaal beschermde soorten). Wanneer geen vrijstelling geldt, zal gebruik gemaakt moeten worden van een ontheffing. In deze rapportage maken we gebruik van de lijsten met provinciale vrijstellingen voor algemeen beschermde soorten.

Tabel A-1: Soortenbescherming: overzicht verbodsartikelen Wnb voor flora en fauna

Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Soorten Vogelrichtlijn artikel 3.1	Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Soorten Habitatrichtlijn artikel 3.5	Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Andere soorten artikel 3.10
Art. 3.1.1 Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.	Art. 3.5.1 Het is verboden in het wild levende dieren HR IV soorten (Verdrag Bern en Bonn) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10.1.a Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden in het wild levende dieren, genoemd in de bijlage A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
Art. 3.1.2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5.4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10.1.b Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1.3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5.3 Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
Art. 3.1.4 Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen. Art. 3.1.5 Het verbod onder 3.1.4 geldt niet als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5.2 Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
N.v.t.	Art. 3.5.5 Het is verboden planten HR (en Verdrag van Bern) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art. 3.10.1.c. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden vaatplanten genoemd in de bijlage B in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Art. 3.3 Ontheffing voorwaarden conform belangen VR	Art. 3.8 Ontheffing voorwaarden conform belangen HR	Art. 3.11 vrijstelling/ ontheffing op basis van diverse belangen

A1.2 Bescherming van de natuurgebieden in de Wet natuurbescherming en provinciale natuurvisie

In het kader van gebiedsbescherming voorziet het Rijk in een Nationale Natuurvisie, waarin kaders en ambities op nationaal niveau zijn geschetst. Genoemde kaders en ambities worden door de afzonderlijke provincies vertaald in een Provinciale Natuurvisie. Deze heeft als doel om:

- de landelijke staat van instandhouding van gebieden en soorten te realiseren (mede door middel van Natura 2000 en PAS (Programma Aanpak Stikstof))
- instandhouding van Natuurnetwerk Nederland op eigen grondgebied te waarborgen
- beleid vast te leggen ten aanzien van bijzondere provinciale natuurgebieden
- landschap en cultuurhistorie zijn ook een integraal onderdeel van de Provinciale Natuurvisie.

Bescherming van gebieden verloopt over twee sporen, namelijk Natura 2000 via de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland (NNN) via planologische bescherming. Hieronder worden beiden beknopt toegelicht.

A1.2.1 Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld) te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitat kunnen verslechteren of die een verstrend effect kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In aanwijzingsbesluiten is door het Ministerie van Economische Zaken de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Economische Zaken.

Let wel, niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer ingrepen buiten de grenzen van een Natura 2000-gebied leiden tot effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen binnen de grenzen van bedoeld gebied. In het kader van de Wnb moet dus ook voor ingrepen buiten Natura 2000-gebieden nagegaan worden of sprake kan zijn van effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

A1.2.2 Programma aanpak stikstof

Wettelijk kader stikstofdepositie –Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS)

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft 29 mei 2019 bepaald dat het PAS niet als basis mag worden gebruikt voor toestemming voor activiteiten. Voor projecten moet een zelfstandige beoordeling opgesteld worden voor het aspect stikstofdepositie. Uit de beoordeling moet blijken of

(significant) negatieve effecten op voorhand zijn uit te sluiten. Indien dit niet het geval is moet een passende beoordeling worden opgesteld.

A1.2.3 Natuurnetwerk Nederland

De provincie Groningen zorgt binnen haar gebied voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, en vormt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie heeft daartoe gebieden aangewezen die tot dit netwerk behoren. Tevens wijst de provincie aan deze gebieden natuurdoelen met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden toe.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden gelegen buiten het NNN aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als “bijzondere provinciale natuurgebieden” en “bijzondere provinciale landschappen”.

In geval van directe negatieve effecten op de aangewezen wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden die onder het NNN vallen, geldt een compensatieplicht.